

(इंग्रजी भाषेतील न्यायनिर्णयाचा मराठी भाषेत अनुवाद )

(१९९६) २ एस. सी. आर. ११३४

वरेली व्हीव्हस प्रायव्हेट लिमिटेड आणि इतर

-विरुद्ध -

भारताचे संघराज्य आणि इतर

फेब्रुवारी २७, १९९६

[न्यायमूर्ती एस पी. भरुचा आणि न्यायमूर्ती बी. एल. हंसारिया ]

सीमा प्रशुल्क अधिनियम , १९७५:कलम ३

केंद्रीय उत्पादन शुल्क नियम,१९४४ :नियम ८ (१).

आयात केलेले आंशिक ओरिएंटेड सूत (पी. ओ. वाय.)- प्रतिशुल्क -२८ फेब्रुवारी १९८२ रोजीच्या अधिसूचनेनुसार सूट मिळण्यासाठी अपीलकर्त्याचा दावा- दाव्याचा आधार पी. ओ. वाय. हे १०० डेनियर्स पेक्षा जास्त परंतु ७५० डेनियर्स पेक्षा जास्त नाही -अपीलकर्त्यांनी आयात केलेले पी. ओ. वाय. हे ७५ डेनियर्स पेक्षा जास्त आणि १०० डेनियर्स पेक्षा कमी च्या कक्षेत येत असल्याचे अधिकाऱ्यांनी मानले- त्यांनी असे २४ सप्टेंबर १९८० रोजी केंद्रीय उत्पादन शुल्क आणि सीमाशुल्क मंडळाने जारी केलेल्या परिपत्रकाच्या आधारे केले , ज्यामध्ये असे म्हटले गेले होते की पी. ओ. वाय. अंतिम डेनियर टप्प्यावर, म्हणजे पी. ओ. वाय. चे स्वरूप बदलल्यानंतर, पी. ओ. वाय. चे मूल्यनिर्धारण करणे योग्य होते- कर वसुली ला आव्हान देणारी अपीलकर्त्याने दाखल केलेली रिट उच्च न्यायालयाने अधिकारक्षेत्राच्या अभावी फेटाळली- सर्वोच्च न्यायालयात अपील- निर्णीत - ज्या राज्यात ते आयात केले जातात त्या राज्यातील वस्तूंवर प्रतिशुल्क - आकारले जाणे आवश्यक आहे - अपीलकर्त्यांनी आयात केलेला पी. ओ. वाय. १०० डेनियर्स च्या स्लॉटमध्ये आला आणि ७५० डेनियर्स पेक्षा जास्त नाही - त्यामुळे, सूट अधिसूचनेच्या कलम (४) मध्ये तरतूद केल्याप्रमाणे ते प्रतिशुल्कच्या त्या दराला जबाबदार होते .ज्या परिपत्रकाच्या आधारे शुल्क आकारले गेले होते, ते दिल्लीत जारी करण्यात आले असल्याने, दिल्ली उच्च न्यायालयाला अपीलकर्त्यांच्या रिट याचिकेवर सुनावणी अधिकारिता मध्ये होते.

क्रिसलॉन टेक्सच्युरायझर प्रायव्हेट लिमिटेड -वि.- युनियन ऑफ इंडिया, (१९८९) ४४ ई. एल. टी. ४४८, वरेली एक्सपोर्ट्स प्रायव्हेट लिमिटेड आणि इतर - वि.- युनियन ऑफ इंडिया आणि इतर , १९८३ चा सी. ए. क्रमांक ११६५ गुजरात उच्च न्यायालयाने मंजूर केला.

दिवाणी अपील/मूळ अधिकारिता: १९८३ चा दिवाणी अपील क्रमांक ५३१८.

१९८२ च्या डब्ल्यू. पी. क्रमांक २४०५ मधील दिल्ली उच्च न्यायालयाच्या दिनांक २७. १. ८३

च्या निकाल आणि आदेशावरून.

सह

रिट याचिका (सी) क्रमांक १९८३ ची ३८८१.

(भारतीय राज्यघटनेच्या कलम ३२ अंतर्गत.)

अपीलकर्त्यासाठी श्री सोली जे. सोराबजी, श्री पी. एच. पारेख आणि सुश्री सुनीता शर्मा.

उत्तरवादीसाठी श्री जोसेफ वेल्लापल्ली, श्री व्ही. के. वर्मा आणि श्री एन. डी. बी. राजू

न्यायालयाचा पुढील आदेश देण्यात आला:

दिवाणी अपील आणि रिट याचिकेत एक समान प्रश्न उद्भवतो. दिल्ली उच्च न्यायालयाच्या खंडपीठाच्या आदेशाविरुद्ध दिवाणी अपील निर्देशित केले जाते, ज्याने अधिकारक्षेत्राच्या अभावामुळे अपीलकर्त्याची रिट याचिका संक्षेपतः नाकारली आहे.

अपीलकर्त्यांनी अंशतः केंद्रित सूत (पी. ओ. वाय.) आयात केले.त्यांनी २८ फेब्रुवारी १९८२ रोजी केंद्रीय उत्पादन शुल्क नियमांच्या नियम ८ (१) अंतर्गत जारी केलेल्या सवलतीच्या अधिसूचनेचा प्रतिशुल्क (अतिरिक्त शुल्क) या उद्देशाचा लाभ घेण्यासाठी दावा केला, ज्यामध्ये मानवनिर्मित तंतू आणि सूत यांना त्यात नमूद केल्याप्रमाणे उत्पादन शुल्कातून सूट देण्यात आली होती. अपीलकर्त्यांनी आयात केलेले पी. ओ. वाय. हे आयटम (iv)मध्ये ७५ डेनियर्स पी. ओ. वाय. शी संबंधित आणि त्यापेक्षा जास्त परंतु १०० डेनियर्स च्या खाली असलेल्या पॉलिएस्टर धाग्याच्या शीर्षकाखाली किंवा १०० डेनियर्सच्या पी. ओ. वाय. शी संबंधित आणि त्यापेक्षा जास्त परंतु ७५० डेनियर्स पेक्षा जास्त नसलेल्या आयटम (iii) मध्ये घेतले जावे का, हा वाद होता. अपीलकर्त्यांचे प्रकरण होते की त्यांनी आयात केलेले पी. ओ. वाय. १०० डेनियर्सचे आणि

त्याहून अधिक परंतु ७५० डेनियर्सपेक्षा जास्त नसल्याच्या आधारावर सूट मिळण्याचा हक्कदार होता.अधिकाऱ्यांनी अपीलकर्त्यांनी आयात केलेले पी. ओ. वाय. हे ७५ डेनियर्सच्या आणि त्याहून अधिक परंतु १०० डेनियर्सच्या खाली येते असे मानले आणि केंद्रीय उत्पादन शुल्क आणि सीमाशुल्क मंडळाने २४ सप्टेंबर १९८० रोजी जारी केलेल्या परिपत्रकाच्या आधारे त्यांनी असे केले, ज्यामध्ये असे म्हटले होते की पी. ओ. वाय. अंतिम डेनियर टप्प्यावर, म्हणजे पी. ओ. वाय. तयार झाल्यानंतर, शुल्क आणि उत्पादन प्रतिशुल्क करण्यासाठी मूल्यांकन करण्यायोग्य होते.

अपीलकर्त्यांच्या विद्वान वकिलांनी सादर केले की आयात केलेल्या वस्तूंवर प्रतिशुल्क आकारण्यासाठी कोणतेही वॉरंट नाही, ज्या टप्प्यावर ते एका प्रसंभाविक प्रक्रियेनून गेल्यानंतर त्यांच्या आयातीनंतर पोहोचतील. ज्या राज्यात ते आयात केले जात होते त्या राज्यात त्यांना शुल्क भरावे लागत होते. मुंबई उच्च न्यायालयाच्या एकल न्यायाधीशाच्या क्रिसलॉन टेक्सच्युरायझर प्रायव्हेट लिमिटेड - वि.- प्रकरणातील निर्णयाचा संदर्भ देण्यात आला. युनियन ऑफ इंडिया, (१९८९) ४४ ई. एल. टी. ४४८.

[एस. पी. भरुचा, जे.], ज्यानंतर १९८३ च्या विशेष दिवाणी अर्ज क्रमांक ११६५ , वरेली एक्सपोर्ट्स प्रायव्हेट लिमिटेड आणि इतर वि. युनियन ऑफ इंडिया अँड अदर्स या प्रकरणात गुजरात उच्च न्यायालयाच्या खंडपिठाने, याचे पालन केले होते, ज्या द्वारे निर्णय दिला होता.

उत्तरवादींच्या विद्वान वकिलांनी न्याय्यपणे सांगितले की या निर्णयांमध्ये घेतलेला दृष्टिकोन असमर्थनीय होता.

ज्या परिपत्रकाच्या आधारे शुल्क आकारले गेले होते, ते दिल्लीत जारी करण्यात आले असल्याने, दिल्ली उच्च न्यायालयाला अपीलकर्त्यांच्या रिट याचिकेवर सुनावणी करण्याचा अधिकारक्षेत्र होता.

ज्या राज्यात ते आयात केले जातात त्या राज्यातील वस्तूंवर प्रतिशुल्क आकारले जाणे आवश्यक आहे. सीमा प्रशुल्क कायद्याच्या कलम ३ मध्ये असे आदेश देण्यात आले आहेत.अपीलकर्त्यांनी आयात केलेला पी. ओ. वाय. १०० डेनियर्सच्या आणि त्याहून अधिक परंतु ७५० डेनियर्सच्या खाली आला. त्यामुळे, सूट अधिसूचनेच्या उक्त कलम (iv) मध्ये तरतूद केल्याप्रमाणे ते प्रतिशुल्क त्या दराला जबाबदार होता.

आयात केलेल्या पी. ओ. वाय. ची रचना करण्याच्या प्रक्रियेनंतर त्यात डेनियर नमूद केला जाईल या आधारावर उक्त खंडात (३) तरतूद केल्याप्रमाणे प्रतिशुल्क आकारणीसाठी कोणतेही वॉरंट नव्हते.

या न्यायनिर्णयाच्या मराठी भाषेतील या अनुवादाचा वापर हा पक्षकारास त्याच्या/ तिच्या मातृभाषेमध्ये त्याचा अर्थ समजून घेण्यापुरताच मर्यादित राहील आणि त्याचा इतर कोणत्याही कारणाकरीता वापर करता येणार नाही तसेच इंग्रजी भाषेतील न्यायनिर्णय हाच सर्व व्यावहारिक आणि कार्यालयीन वापराकरिता विश्वसनीय असेल आणि तोच त्यातील आदेशाच्या निष्पादन आणि अंमलबजावणी करता वैध मानला जाईल.